

Vuonna 1922 syyskuun 4 päivänä koontuivat Eduskunnan Pankkivaltuusmiehet, puheenjohtaja Lavonius, herrat Nevanlinna, Tanner, Ramsay, Wuolijoki sekä varamies Niklander.

1 §.

Kun Johtokunnan puheenjohtaja senaattori Stenroth, Johtokunnan jäsenet v. Frenckell ja af Heurlin sekä valtiovarainministeri Gråsten olivat tulleet saapuville, ilmoitti puheenjohtaja, että Pankkivaltuusmiehet oli kutsuttu koolle neuvottelemaan Suomen Pankin suhteesta uuteen valtiolainaan, jonka Hallitus lienee näinä päivinä päättänyt ottaa.

Ministeri Gråsten ilmoitti, että Hallitus Eduskunnan v. 1919 antaman valtuuden nojalla oli Stockholms Enskilda Bank'in ja Skandinaviska Kredit-Aktiebolagin kanssa tehnyt sopimuksen 200 miljoonan markan lainan ottamisesta. Syynä tämän valtiolainan ottamiseen oli se, että vuoden 1923 menoarvioehdotukseen oli otettu yhteensä noin 200 milj. markasta menoja rautatierakennuksia, rautateiden liikkuvan kaluston lisäämistä y. m. uuden pääoman luomista sisältäviä tarkoituksia varten. Riittäviä tuloja näitä varten ei oli-

si ollut saatavissa muulla tavoin kuin joko hankkimalla 100 miljoonan markan laina tai korottamalla sokeri-, kahvi- ja vehnätulleja. Ministeri teki niinikään selkoa lainaehdoista, joiden mukaan mainitut pankit olivat kiinteästi sitoutuneet hankkimaan 100 milj. markkaa sekä marraskuun 1 p:ään varanneet itselleen oikeuden samoilla ehdoilla antaa valtiolle lainaksi toisen 100 milj. markkaa. Jos tämäkin laina saadaan, on se käytettävissä tärkeitten tarkoituserien toteuttamiseen, varsinkin kun vuoden 1922 tulo- ja menoarvio tulee ylitetyksi menopuolella noin 100 milj. markkaa enemmän kuin tulopuolella.

Puheenjohtajan kysymykseen, oliko ministerillä tehtävänä ^{ehdotus/} jokin/asiassa Suomen Pankille, ilmoitti ministeri vain tarkoittaneensa saattaa sen Pankkivaltuusmiesten tietoon.

Ministerin poistuttua esitti puheenjohtaja tämän asian yhteydessä sihteerin annetun tehtävän mukaisesti valmistaman selvityksen Suomen Pankin osallisuudesta ennen otettuja valtiolainoja koskeviin neuvotteluihin, mikä selvitys oli monistettuna valtuusmiehille jaettu. (Liite 64)

Senaattori Stenroth ilmoitti, että Stockholms Enskilda Bank oli ehdottanut, että Suomen Pankki ottaisi osaa puheenaolevaa lainaa hankkivaan konsortsioon, jolloin Suomen

Pankille voitaisiin myöntää ehkä jonkunverran paremmat ehdot kuin niille Norjan ja Tanskan pankeille, joille vastaava tarjous oli tehty. Vielä oli Stockholms Enskilda Bank pyytänyt, että Suomen Pankki konttoreissaan ottaisi vastaan lainamerkintöjä ja välittäisi langenneiden obligatsioiden ja kuponkien lunastusta. Puhuja ilmoitti Pankkivaltuusmiesten sisärenkaan kehoituksesta antaneensa selvittää, oliko aikaisemmin Suomen Pankin ottaessa osaa lainakonsortsiioihin sitä koskevan päätöksen tehnyt Johtokunta vaiko Pankkivaltuusmiehet, sekä havainneensa, että käytäntö on lainoihin nänden yleensä ollut sellainen kuin Pankkivaltuusmiesten sihteerin valtiolainoja koskevasta pro-memoriasta käy ilmi. Ainoastaan yhden tapauksen, erään Turun kaupungin lainan, oli puhuja asiakirjoista löytänyt, jolloin Johtokunta oli yksinään päättänyt Suomen Pankin osanotosta lainakonsortsiioon. Esittäen senvuoksi asian Pankkivaltuusmiesten päätettäväksi Johtokunta ehdotti,

- 1) että Suomen Pankki ottaisi osaa sen 200 milj. markan valtiolainan hankkimiseen, josta Hallitus oli äskettäin tehnyt sopimuksen edellämainitun kahden ruotsalaisen pankin kanssa, korkeintaan 10 prosentilla lainamäärästä, edellytettynä, että Pankille myönnetään alkuperäisendot,

sekä,

2) että Suomen Pankki riippumatta siitä, tuleeko se osalliseksi lainan hankintaan ottaa konttoreissaan vastaan tämän lainan merkintää, sekä välittää lainan kuponkien ja arvottujen obligatsioiden lunastusta.

Puhuja ilmoitti samalla, että ehdotuksen ensimmäinen osa oli Johtokunnan enemmistön mielipide; yksi Johtokunnan jäsen, herra af Heurlin, oli ollut sitä mieltä, että Suomen Pankin ei pitäisi ottaa osaa konsortsioon.

Asiasta syntyneessä keskustelussa

Herra Lavonius piti outona sellaista asiain tilaa, että ulkomainen pankki pyytää Suomen Pankkia mukaan hankki-
maan Suomen valtiolle lainaa, josta Suomen Pankille ei ole annettu tietoa, ennenkuin se oli päätetty asia. Suomen Pankin osanottoa neuvotteluihin valtiolainasta oli aikaisemmin pidetty välttämättömänä. Puhuja oli sitä mieltä, että valtiovarainministeri oli tehnyt erehdyksen, kun hän ei ollut laina-asiassa kääntynyt Suomen Pankin puoleen. Jos se olisi tehty, olisi jo lainaa järjestettäessä siinä tapauksessa että ollenkaan olisi katsottu olevan aihetta sen ottamiseen tällä hetkellä, vältetty ne haitat, joita saattoi pelätä tämän Suomen markoissa annettavan lainan ottamisen tuottavan

rahamarkkinoillamme, sen määrä kun arvatenkin tulee suoritettavaksi ulkomaalaisten yksityispankkeihin tekemistä talletuksista (loritileiltä), mitkä nyt olivat sijoitettuina täkäläiseen liiketoimintaan ja niin ollen olivat irtisaatavissa vain joko sitä kiristämällä tai lisäämällä setelinantoa. Viimemainittuun Suomen Pankki ilmeisesti ei voisi suostua.

Kun lainan korkoon ilmeisesti vaikutti ulkomaalaisten täkäläisistä talletuksistaan saama korko ja kun oli odotettavissa tämän pikemmin alenevan kuin nousevan, olisi lainanotto rahamarkkinainkaan kannalta tuskin ollut siksi kiireellinen, ettei olisi ollut tilaisuutta odottaa eduskunnan kokouksesta.

Vaikka puhuja näin ollen piti lainanottoa ennenaikaisena, ei hän kuitenkaan katsonut siitä seuraavan, että Suomen Pankin tulisi kieltäytyä ottamasta siihen osaa määrättyillä ehdoilla. Suomen Pankki voisi puhujan mielestä edistää tämän lainan hankintaa, jos tullaan vakuutetuiksi, että laina ei häiritse rahamarkkinoita eikä aiheuttamalla setelistön lisäämistä tuota haittaa valuutan vakiinnuttamispyrkimyksille, kuitenkin vain sillä edellytyksellä, että Pankille myönnetään lainan alkuperäiset ehdot.

Senaattori Stenroth ilmoitti valtiovarainministerin luvanneen pankeille, että tämän lainan kautta valtiolle siirtyvät ulkomaalaisten saamiset tšekäläisiltä pankeilta saavat ensi syksyyn saakka olla näiden hallussa.

Herra Wuolijoki piti outona seikkana, että tämä hallitus ottaa lainan niin vanhoilla, kuin vuoden 1918 valtiopäivillä annetuilla valtuuksilla juuri vähää ennen eduskunnan kokoontumista ja siitä huolimatta, että lainan tarve, niinkuin ministeri Gråsten ilmoitti, esiintyy vasta ensi syksynä. Puhujan mielestä eivät ministeri Gråstenin mainitsemat kaksi mahdollisuutta: joko ottaa laina tai korottaa veroja, olleet ainoat. Oli kolmas mahdollisuus: supistaa valtion menoja. Kun lainanottoa puhujan käsityksen mukaan eduskunnassa tullaan arvioimaan ankarasti, ei olisi mieluista nähdä Suomen Pankkia siihen osallisena. Puhuja oli näinollen samalla kannalla kuin Johtokunnan vähemmistö.

Mitä yleensä tulee Suomen Pankin asemaan valtiolainoja koskevissa neuvotteluissa, oli puhuja sitä mieltä, että Pankkivaltuusmiehillä tulee olla tilaisuus lausua niissä mielensä.

Herra Nevanlinna katsoi tulleen selvitettyksi, että ei ole syytä pelätä tämän lainan vaikuttavan haitallisesti

rahamarkkinoin. Kun puhuja näinollen ei voinut tehdä muistutusta itse lainanottoa vastaan, ei hän voinut pitää sitä perustetta, ettei Hallitus ollut kutsunut Suomen Pankkia ottamaan osaa lainaneuvotteluihin riittävänä syynä Suomen Pankille kieltäytyä ottamasta osaa lainan hankintaan.

Keskustelun päätyttyä Pankkivaltuusmiehet päättivät kirjelmällä Valtiovarainministeriölle lausua käsityksensä, että Suomen Pankin tulisi saada olla aina asian alkuvaiheista asti mukana valtiolainoista neuvoteltaessa.

Kun oli ilmaantunut eri mieliä Pankkivaltuusmiesten kesken esillä olevasta Johtokunnan ehdotuksesta, toimitettiin äänestys, jolloin

Herra Niklander katsoi, että Pankkivaltuusmiesten olisi hyväksyttävä Johtokunnan ehdotus;

Herra Wuolijoki katsoi, että Suomen Pankin olisi ainostaan otettava konttoreissaan vastaan puheenaolevan lainan merkintää sekä välitettävä lainan kuponkien ja arvotujen obligatioiden lunastusta;

Herra Ramsay yhtyi herra Niklanderin mielipiteeseen;

Herra Tanner yhtyi herra Wuolijoen mielipiteeseen;

Herra Nevanlinna ja Lavonius yhtyivät kumpikin vuoroonsa herra Niklanderin mielipiteeseen, joka siten oli tul-

lut Pankkivaltuusmiesten päätökseksi (Kirjelmä 63).

2 §.

Esiteltiin Johtokunnan viime elokuun 28 päivänä lä-
nettämä kirjelmä n:o 34 (Liite 65).

Kun asiasta keskusteltaessa Pankkivaltuusmiesten kes-
ken ilmaantui eri mieliä, toimitettiin äänestys, jolloin

Herra Niklander katsoi, että Pankkivaltuusmiesten o-
lisi hyväksyttävä Johtokunnan ehdotus;

Herra Wuolijoki katsoi, että Pankkivaltuusmiesten
tulisi valtuuttaa Johtokunta myöntämään säästöpankkien Kes-
kus-Osake-Pankille kassakreditivilainaa Johtokunnan kirjel-
mässä mainituilla ehdoilla 2 miljoonaan markkaan saakka;

Herra Ramsay yhtyi herra Nikalanderin mielipitee-
seen;

Herra Tanner yhtyi herra Wuolijoen mielipiteeseen;

Herra Nevanlinna yhtyi herra Niklanderin mielipitee-
seen ja

Herra Lavonius yhtyi herra Wuolijoen mielipiteeseen;
joka siten oli tullut Pankkivaltuusmiesten päätöseksi (Kir-
jelmä 64).

3 §.

Esiteltiin Johtokunnan viime elokuun 31 päivänä lähettämä kirjelmä n:o 35 (Liite 66).

Pankkivaltuusmiehet päättivät, Johtokunnan ehdotuksen mukaisesti myöntää ent. pankin vahtimestarille Berndt Wilhelm Sundellille edelleen yhden vuoden ajaksi, lukien 1 päivästä kuluva syyskuuta, 2.500 markan suuruisen avustuksen (Kirjelmä 65).

Vakuudeksi:

K. N. Rönkä